

De arbeidsomstandighedenwetgeving is een onderwerp waar sportverenigingen niet dagelijks mee bezig zijn. Een sportaccommodatie kan met een bedrijf vergeleken worden. Maar waarom wordt er wel goed gezorgd voor bedrijfspersoneel en doorgaans een stuk minder voor vrijwilligers?

Auteur: René Bogerd

Veiligheid voor alles, ook op een sportaccommodatie?

Arbidsomstandigheden bij clubs kunnen véél beter

Een actueel onderwerp: steeds meer verenigingen doen vanuit financieel oogpunt het onderhoud aan hun gebouwen en terreinen zelf. Meestal zijn het vrijwilligers die hiervoor worden ingezet. Al zijn vrijwilligers niet gelijk aan werknemers, toch is het voor verenigingen nodig aandacht te schenken aan de arbeidsomstandigheden van deze grote groep mensen. Wat als een vrijwilliger tijdens het werk met bijv. een takkenversnipperaar een hand verliest of tijdens werken op hoogte naar beneden valt? Wie is verantwoordelijk? Wat wordt wel of niet gedekt door de verzekering? Vragen die veel verenigingen niet weten te beantwoorden. Klaas Knape, vrijwilliger bij v.v. Capelle: 'Wij hebben geen veiligheidscoördinatie op de club, maar dat hebben de meeste clubs in de omgeving evenmin. Het bestuur heeft wel een risico-analyse gemaakt op onderdelen als toeschouwersaantallen en onderhoud. Deze risico's worden kenbaar gemaakt aan de vrijwilligers.'

Risico's in kaart brengen

Sinds 1994 is het voor alle werkgevers met personeel in dienst verplicht om alle risico's in kaart te brengen. Heeft u alleen vrijwilligers in dienst, dan bent u alleen verplicht om risico's in kaart te brengen wanneer er in uw organisatie gewerkt wordt met gevaarlijke stoffen en/of biologische agentia. Ook al is het dus niet voor iedere vereniging verplicht om de risico's in kaart te brengen, het is verstandig dit wel te doen, want hiermee

kun je als sportvereniging gestructureerd de risico's aanpakken om zo de kans op gezondheidsklachten en ongevallen tot een minimum te beperken. Deze risico's kunnen bijvoorbeeld te maken hebben met gevaarlijke stoffen, werken op hoogte, fysieke belasting, psychosociale arbeidsbelasting, brandveiligheid, legionella, biologische agentia of voedselveiligheid.

Inventarisatiemethode

Om deze risico's goed in beeld te brengen is de risico-inventarisatie & -evaluatie (RI&E) een tool. De organisatie Werkgevers in de Sport (WOS) heeft deze tool voor de branche ontwikkeld. Allereerst worden alle veiligheids- en gezondheidsrisico's in beeld gebracht en daaruit volgt een plan van aanpak voor het oplossen van de risico's of het verlagen van de risico's tot een aanvaardbaar niveau.

Veiligheids- en gezondheidsrisico's

Een vrijwilliger wordt op grond van de Arboret niet aangemerkt als werknemer en kan daardoor geen 'arbeidsongeval' overkomen. Echter in de Arboret is ook bepaald dat voorschriften met betrekking tot bijzondere gevaren voor de veiligheid of gezondheid ook gelden voor degenen bij wie vrijwilligers werkzaam zijn en voor de vrijwilligers zelf. Het Arboretbesluit, artikel 9.5a, bepaalt dat een werkgever verplicht is een beperkt aantal bepalingen (met betrekking tot ernstige risico's)

ook ten opzichte van vrijwilligers na te leven. In die gevallen wordt een vrijwilliger dus gelijk gesteld aan een werknemer.

Specifieke groepen vrijwilligers

Ook dient de vereniging rekening te houden met specifieke groepen vrijwilligers. Zo mogen vrijwilligers die jonger zijn dan achttien jaar alleen onder deskundig toezicht bepaalde werkzaamheden verrichten. Zwangere of lactatievrijwilligers krijgen ook bescherming. Ook gelden er voor verenigingen (met een eigen accommodatie) verantwoordelijkheden naar derden zoals bezoekers. Wanneer een vrijwilliger of werknemer tijdens werkzaamheden voor de sportvereniging een ongeval overkomt die leidt tot de dood, blijvend letsel of een ziekenhuisopname, dient dit direct te worden gemeld aan de Inspectie SZW.

Communicatie

Een volgende stap is om het registratiesysteem voor incidenten, ongevallen en gevaarlijke situaties in de bestuursvergaderingen te bespreken. Ook met medewerkers en vrijwilligers dient goed gecommuniceerd te worden over de genomen maatregelen zodat zij betrokken blijven. Belangrijk is ook dat de maatregelen vervolgens beheerst worden, dat kan met behulp van een kwaliteitsschema zoals de managementtool 'Deming-cirkel'. Dit zal een hele cultuuromslag vragen bij veel verenigingen. Maar eerst moet het

proces van informatieverstrekking en bewustwording op gang worden gebracht. Zodat verenigingen zich realiseren dat ze een verantwoordelijkheid hebben voor hun vrijwilligers en dat er ook bij een vereniging vele risico's voorkomen.

KNVB: 'Vrijwilligers voeren steeds vaker werkzaamheden uit die eigenlijk door professionals moeten gebeuren'

Er is over dit onderwerp bij betrokken partijen momenteel nog veel onduidelijkheid, met name over wie aansprakelijk is bij ongevallen van vrijwilligers. KNVB geeft bij monde van Patrick Balemans aan dat het nodig is dat clubs aandacht aan hun zorgplicht gaan besteden en geeft aan dat verenigingsbesturen zich verder moeten verdiepen in wie waarvoor aansprakelijk gehouden kan worden als het mis gaat. 'Met name omdat clubs steeds meer professionaliseren en omdat vrijwilligers daardoor vaker werkzaamheden uitvoeren die eigenlijk door professionals moeten gebeuren.'

René Bogerd is werkzaam bij DuPont de Nemours te Dordrecht en als vrijwilliger en veiligheidscoördinator betrokken bij v.v. LRC Leerdam. Hij deed een onderzoek naar veiligheid op sportaccommodaties voor zijn afstudeerscriptie van de Hogere Veiligheidskunde (HVK)-opleiding.

Ervaring bij verenigingen

Manager Breedtesport Jeroen Sanders en voorzitter Jan te Koppelaar herkennen hun eigen vereniging sterk in het artikel van René Bogerd.

Jan te Koppelaar, voorzitter v.v. Groenwit Apeldoorn: 'Ik heb vorig jaar te maken gehad met een ongeval dat leidde tot een ziekenhuisopname. Er volgde arbeidsinspectie met een onderzoek: mogelijke boete 5000 euro. Het ongeval gebeurde tijdens niet opgedragen werkzaamheden. Niet door het bestuur en ook niet door de stichting. Daarom volgde geen boete-oplegging. Het betrof in dit geval een in mijn ogen eigenwijze man die zijn eigen weg gaat. Ik heb hem uit het handymanteam gezet. Toen het rapport met conclusies binnen was, heb ik nog contact gehad met de arbeidsinspectie. Ik wilde weten waar we ons aan te houden hadden tijdens werkzaamheden.

Bijvoorbeeld: gewone benzine, of Aspen die een keer zo duur is? Ik heb daar geen bevredigend antwoord op gekregen. In mijn beleving wacht de arbeidsinspectie gewoon op een dode of een ziekenhuisopname. Is wel zo makkelijk om achteraf te bepalen wat je verkeerd hebt gedaan. Het gevolg is dat wij voorzichtiger zijn met het inzetten van vrijwilligers. Zoals in het geval dat de vereniging een speeltoestel wilde. De vereniging vroeg aan de stichting om, vanwege de BTW en de handjes van het handymanteam, daar maar even voor te willen zorgen. Ik heb toen gekeken naar de veiligheids-eisen en besloten dat de stichting níet participeert. De kosten voor veiligheid waren hoger dan het toestel! De vereniging vond dat we wel 'langs de rand' konden. Mijn stelling was dat we ons niet meer konden verschuilen achter onwetendheid en dat we verantwoordelijk waren op het moment dat het fout zou gaan. Een kind levenslang in een rolstoel kost 150 duizend euro per jaar.'

Juridische aansprakelijkheid

Mr Kitty Goudzwaard beantwoordt de arbeidsjuridische vraag 'Is een vereniging aansprakelijk voor schade/letsel bij een vrijwilliger?'

'Ja, dit kan het geval zijn. Uitspraak rechtbank Utrecht 12 december 2012: een vrijwilliger van een scoutingsvereniging raakt gewond door gebruik van een kabelbaan met als gevolg blijvend letsel. Hij stelt de vereniging aansprakelijk. De rechter oordeelde dat de vrijwilliger geen beroep kan doen op artikel 7:658 lid 4 BW, omdat geen sprake was van het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van een bedrijf. De vereniging houdt zich namelijk slechts bezig met vrijetijdsbesteding, die ook nog eens geheel georganiseerd wordt door vrijwilligers. De vereniging heeft verder geen werknemers in dienst. Er is dus geen sprake van de uitvoer van werkzaamheden die lijken op werkzaamheden van normaal in dienst zijnde werknemers. Zou dit wel het geval zijn dan kan de vereniging mogelijk wel aansprakelijk zijn op grond van artikel 7: 658 lid 4 BW. Dit is al eens eerder het geval geweest bij een vrijwilliger die letsel op liep in een dierenasiel en bij een vrijwilliger die werkzaamheden uitvoerde in een manege. Deze vrijwilligers voerden namelijk wel werkzaamheden uit als die van normale werknemers. De rechter acht de scoutingvereniging echter wel aansprakelijk op grond van een onrechtmatige daad ex artikel 6:162 BW. De vereniging heeft namelijk een gevaarlijke situatie in stand gelaten zonder daarbij de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen. De vrijwilliger is zelf echter ook schuldig aan het ontstaan van het letsel, omdat hij de kabelbaan had gebruikt zonder zich te beveiligen door middel van een tuig. De rechter vindt het billijk dat in dit geval de vereniging toch voor 90 procent voor de schade opdraait, gezien de ernst van het letsel en het feit dat de verzekering de schade dekt.

Tip: laat je door een expert voorlichten over de in's en outs van het werken met vrijwilligers!'